

dues formes. La forma general en català antic, que és (*h*)ir, es troba també en les *Vides*, i en el cas següent notem que és parlant del vespre: 'eu vos dixí ir a vespre', 148v2».

No és impossible que amb tots aquests fets tingui poc o molt en comú la gènesi de l'expressió usada avui en el Capcir per dir 'ahir': *žezias* a Puigbalador, amb afegiment d'una -s adverbial, i a Formiguera, sense aquesta, sentit moltes vegades (un cop *žezia* amb ə, quasi sempre amb ɛ pretònica, com a Puigbalador), en frases com *žezia anèri a me pasezá*, *žezia sigèri fòrsə ukúpát*, *žezia tengèri ---*, *žezia se murik* (1960). L'origen és encara menys clar que en el *jair* de les *VidesR* i el *žesè* de la Vall d'Aran, car si aquí provéssim d'explicar-ho per *HERI SERO* (fr. *bier soir*) topariem amb el caràcter sonor de -z-, i la Ē de *SERO* de cap manera no podria donar compte de -iə. ¿Potser un *že(r)s*, evolució de *HĒRI* amb -s adverbial, al qual s'hagués afegit -dia (en una frase com l'emfàtic *avui dia*) suposant que *žezdiə* se simplifiqués fonèticament en *žezia*? O bé un *HERI-HERI* repetit per raons d'emfasi ('ahir-ahir' > 'ahir precisament' > 'ahir'), en el qual hi hauria -s adverbial en tots dos membres (Puigbalador) o només en el primer (Formiguera): *žez-ies* canviat en *žezia* per influència del quasi-sinònim *l'autre-dia*, que a Formiguera mateix s'empra amb el valor de 'després-ahir'. Llavors no hi hauria hagut consonantització de ž- més que en el primer membre (en posició inicial) i no en el segon.

Això ja s'aguanta, però és una explicació rebuscada i complicada; i si la consonantització d'un *je-* de diftongació és un fet notable però normal en gascó, ja dubto més que sigui versemblant en el llgd. de l'Aude i més encara en el català (un poc occitanentant) del Capcir. Una de dues, o aquesta explicació s'acosta a la veritat i llavors ja no hi ha quasi res en comú amb la forma de les *VidesR* i de l'aranès (puix que no hi ha *JAM*, ni *SERO*), o si persistim a voler-los rrelligar tots tres, o bé almenys el darrer amb l'un d'aquells, ens trobem en la impossibilitat d'explicar la forma capcinesa, i especialment la seva -s- sonora. Potser, doncs, en definitiva, es tracta de formes inconexes, amb una semblança molt incompleta entre elles. Problema que deixem plantejat, confiant que així més endavant es pugui resoldre.

1 Impuls que de vegades pren altres formes, com quan en francès *bier*, que era monosíl·lab encara en tots els poetes del S. XVII (Lafontaine, *Faules* IX, 1.61, etc.), avui s'ha tornat *bier*; en algun cas sembla com si el llenguatge del nostre S. XV es governés en la tria d'una o l'altra variant (en autors que les usen totes dues, com potser ja li passa a St. Vincent, veg. supra) per raons d'equilibri rítmic de la frase, que en definitiva poden coincidir amb això, i per tant hi pogueren ajudar. — 2 Rayn. III, 525; PSW III, 114. De les poques excepcions de *er* (en Aimeric de Pegulhan, Girart de Rossilhon i algun més), no es pot exagerar la importància, com sigui que la reducció de *ie(i)r* a *-e(i)r* és sempre una possibilitat, i més si entren en joc certs dialectals de

l'Oest, variants mss., i factors accentuals de fonètica sintàctica (*er matin*, *er sér*, *er éis*). Tanmateix no nego que no fos ben desitjable una recerca total i a fons de totes les formes occitanes. Si no m'enganyo he vist també algun cop la variant trifongal *ieir*, i fóra natural de tota manera que a penes n'hi hagi rastre en textos. — 3 Algun cop amb variant *eiry*. Veg. Cornu, *Rom.* XI, 91; C. Michaëlis, *RLus.* XI, 56-58; Ant. Nascentes, *An. de la Univ. de Chile*, 1936, p. 16 de la tir. a p. — 4 Fins i tot si, en lloc de postular cap base discrepant en llatí vulgar, preferíem partir d'algun fet de fonètica sintàctica, que donés base per a una transposició (combinacions davant algun mot d'inicial vocàlica, com *heri antemeridiam*, per cert idea poc versemblant com sigui que totes les combinacions freqüents tals com *HERI SERO*, *HERI MANE*, *HERI NOCTE*, etc., són amb mots en consonant inicial). Sempre restaria el fet de la coincidència occitano-portuguesa, amb el probable abraçament del català. És veritat, d'altra banda, que el cast. *ayer* ja no va d'acord amb l'oc. i el port. ant., car justament davant una combinació palatal hauríem hagut d'esperar que el castellà no diftongués (cf. *ven*, *lecho*, etc.). Fets complicats, doncs. Però no és l'únic cas en què el tascó castellà s'aparta alhora dels seus dos veïns, de l'E. i de l'O.: justament es tracta de fets no inconnexos quan veiem el cast. *mío*, *tuyo*, *judío*, *Dios* oposar-se alhora al cat. *meu*, *teu*, *jueu*, *Déu* (oc. *mieu*, *tieu*, *juzieu*, *Dieu*) i al port. *meu*, *teu*, *judeu*, *Deus*. Crec que tothom estarà d'acord a reconèixer que en qüestions de diftongació i metafoia el cat. i l'oc. van inicialment molt d'acord, tant com s'oposen al sistema castellà. L'índici del castellà sembla particularment dèbil per la complexitat extrema dels fets de metafoia, i per les grans divergències que en qüestions metafòniques es presenten entre el català i el castellà i amb les altres llengües romàniques. Una nasal següent ajuda sempre a tancar les vocals que la precedeixen, per tant ja per això el cas únic de *vin* (cast. *ven*) *VENI* té poca força orientadora. Hi ha encara algun altre imperatiu, *entín* de *entendre*, on es tractaria de Ē, però és forma més tardana (no en les *VidesR*), suspecta de resultar d'una igualació analògica; i la seqüència implosiva *ND* tancava molt fortament la Ē anterior. Són tants els fets de metafoia en què el cast. i el cat. prenen actituds ben oposades: cat. *núvia* però cast. *novia* (sense diftongació) *NŌVIA*, i viceversa *tèbia* i en canvi *tibia*. Qui abordi a fons aquest afer podrà en fi usar a fons les formes del verb fort del català primitiu (particularment els Pf. 1 i Imp. 2 amb metafoia) tal com ens els presenta ara, molt més completament, el volum introductorí de les *VidesR*. (pp. 45-46, 54-64): ací no cal posar-hi més.

Abontar, V. *aontar* (ONTA)

AHUCAR o HUCAR, 'llançar crits amb veu estrafeta o bestial, especialment per excitar o esporuguir